

ЗЛОЧИН У ЧЕМЕРНУ – ОПШТИНА ИЛИЈАШ

10. 06. 1992. ГОДИНЕ

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ И ЕТНИЧКИ САСТАВ СТАНОВНИШТВА ИЛИЈАША

Општина Илијаш се налази у централном дијелу Босне и Херцеговине. Граничила се са општинама: Олово, Соколац, Стари Град, Центар Сарајево, Вогошћа, Нови Град Сарајево, Илиџа, Високо, Брежа и Вареш. Површина општине износи 308,55 km². Општина је 1991. године била састављена од 75 насељена мјеста: Балибеговићи, Бањер, Бокшићи, Буљетовина, Велика Њива, Видотина, Вилић, Висојевица, Вишњица, Владојевићи, Влашково, Врутци, Вукасовићи, Гајеви, Гајине, Гојановићи, Горња Биоча, Горња Мисоча, Горњи Чевљановићи, Доња Биоча, Доња Мисоча, Доње Село, Доњи Чевљановићи, Драгоради, Дражевићи, Дубоки Поток, Душевине, Закутница, Злотеге, Иванчићи, Илијаш, Кадарићи, Каменица, Караула, Кожље, Корита, Кошаре, Кривајевићи, Крчевине, Куносићи, Лађевићи, Липник, Лука, Лука код Стублина, Љешево, Љубина, Љубнићи, Малешићи, Медојевићи, Мошевићи, Мраково, Нишићи, Озрен, Оџак, Подлипник, Подлугови, Поповићи, Ракова Нога, Рибарићи, Рудник Чевљановићи, Соврле, Солаковићи, Средње, Стоморине, Стублине, Судићи, Тарачин До, Хан Караула, Хан Шићи, Хаџићи, Хомар, Чемерница, Четојевићи и Шабанци.

Географски положај општине Илијаш

Према резултатима пописа из 1991. године у Илијашу је живјело укупно 25.016 становника, националну структуру су чинили: Срби 11.303 (45,2%), Хрвати 1.736 (6,9%), муслимани 10.404 (41,7%) и остали 1.537 (6,1%).¹ Срби су чинили већину у 36, Хрвати у шест, а муслимани у 30 насељених мјеста док су два мјеста била ненасељена. Дејтонским споразумом мањи дио општине Илијаш припао је општини Источни Стари Град у Републици Српској и то насеља Сировине, Шљеме и Вукнићи (у цјелости), као и дијелови насеља Липник и Ракова Нога. Према резултатима пописа из 2013. године у Илијашу живи укупно 19.603 становника, од чега, према националној структури, Срба има 421 (2,1%), Хрвата 382 (1,9%), Бошњака 18.151 (92,6%) и осталих 649 (3,3%).²

Етнички састав становништва општине Илијаш према попису из 1991. године.

¹Доступно на: <http://www.statistika.ba/?show=12&id=10863>, посјеђено 20.01.2021. године.

² Исто.

У селу Чемерно, према резултатима пописа из 1991. године, живјело је 13 становника српске националности. Након што је по завршетку рата у БиХ општина Илијаш припала Федерацији БиХ у Чемерну није остао нико да живи. То показују и резултати пописа становништва из 2013. године.³

ОПИС ДОГАЂАЈА

Почетком ратних дешавања на простору БиХ, општина Илијаш је, као и већина општина, била етнички хетерогена. Тако су и поједина насељена мјеста унутар општине Илијаш била мјешовитог етничког састава. Село Чемерно је било српско село окружено муслиманским насељима. Оно је, према попису из 1991. године, имало свега 13 становника, али је услед ратних дешавања, у своје родне куће или код родбине у Чемерно дошла још неколицина Срба из Брезе, Округлице итд. У самом селу Срби су држали сеоске страже, јер су осјећали угроженост, с обзиром на то да су били окружени муслиманским насељима. Такође, у селу је била стационирана и једна батерија са неколико топова.

Велиборка Трифковић, која је родом из Чемерна, али је са мужем живјела у сусједном селу Округлици, овако описује географски положај и почетак ратних дејстава на ширем подручју Чемерна: „Рођена сам у селу Чемерно, СО Илијаш, које је било настањено српским становништвом. Оно је било окружено муслиманским селима Махмутовић Ријека, Орахово, Сливно (са двије до три српске куће), Корита и Округлица – мјешовито село са већинским муслиманским становништвом. До Чемерног налазило се и сусједно српско село Караула, са нешто мање српског становништва од Чемерног. Чемерно се налазило на једном узвишеном брду које је доминирало околином, а налазило се на надморској висини од 1.200 метара. Почетком ратних сукоба у бившој БиХ у селу је организовано дежурство и одбрана од евентуалних напада, а у непосредној близини није било неке организоване линије одбране. С обзиром на географски положај у коме се налазило ово село и релативне сигурности од евентуалног напада од стране муслимана, један број угрожених Срба из околних насеља (Дебела Међа и других насеља са подручја општине Илијаш) избјегао је у Чемерно. (...) Почетком рата српско становништво у Округлици није било угрожавано од стране муслимана из истог села. Међутим, и једни и други су држали дежурства око својих кућа. Један број Срба из овог села одлазио је повремено и у Чемерно

³ Подаци преузети са: <http://www.statistika.ba/?show=12&id=10863>, посјећено 20.01.2021. године.

ради појачања одбране, јер се појачаном одбраном Чемерног српско становништво у Округлици осјећало сигурнијим.“⁴

Миливоје Ера такође износи своје свједочанство о напетости ситуацији пред сами почетак ратних сукоба. Он је живио у Брези и био је предсједник општинског одбора СДС-а Бреза. Ситуација у Брези је, након вишестраначких избора, била тешка за Србе јер је Бреза била већински муслиманска општина и пријетње упућене њему и његовој породици биле су свакодневне. Узимајући то у обзир, послао је своју трудну супругу у Чемерно код њених родитеља.⁵

У Службеном извјештају ЦБ Источно Сарајево⁶ се наводи да је страх завладао међу становницима Чемерног када је нестао Перо Бунијевац, који ни до данас није пронађен.⁷

Управо је његов нестанак наслућивао судбину мјештана Чемерног као и самог села. Крајем маја и почетком јуна ратни пламен ширио се све више кроз цијелу БиХ. Оно што је одликовало тај период јесу неутврђене линије разграничења, тј. одбрана се махом организовала по принципу заштите села без јасних утврђења и посједовања стратегијске дубине.

У Кривичној пријави ЦСБ Сарајево⁸ се наводи да су 10. јуна 1992. године у пет часова припадници тзв. ТО БиХ извршили напад на село Чемерно и да су том приликом, уз свирепе методе клањем и мучењем, поубијали све мјештане Чемерног.

Да је напад на Чемерно пажљиво припреман и да су велику улогу у овој акцији имали и мјештани сусједних села Корита, Махмутовић Ријеке и других сазнало се након погибије Османа Бајтаревића. „Дана 17. јуна 1992. године, сазнао сам да је дана 16. јуна 1992. године, у селу Мраково у предјелу званом Богдановићи, дошло до напада на наше положаје од стране непријатељске војске. (...) Том приликом погинуо је командир III специјалног вода Осман Бајтаревић. (...) У селу Мраково је пронађен дневник који је водио командир вода Бајтаревић.“⁹

Према наводима из ратног дневника Османа Бајтаревића видљиво је да се акција на Чемерно припремила 8. јуна, а да је сматрана за тешко изводљиву. Овако је он описао план и припреме за напад на Чемерно: „Команда је издала наређење да се уништи мјесто Чемерно на којем су лоцирана четири топа калибра 120 милиметара. Полазак је 8. јуна у 19 часова. Задатак је добио II вод II чете. До првог села стигли смо око 20 часова, гдје смо сачекали да падне ноћ. Ту смо се још пребројили. Тачно нас је било по бројном стању 37 обучених у униформи. Пала је ноћ па смо кренули даље. Водичи пута су добровољци из Брезе. (...) Када смо стигли у мјесто Махмутовић Ријеку, код Јозине куће, ту смо мало одахнули и запалили цигарету. Киша је и даље падала,

---

⁴ Записник о саслушању свједока Велиборке Трифковић, Основни суд Бијељина, број: кри 26/98 од 24.02.1998. године.

⁵ Записник о саслушању свједока Миливоја Ере, Основни суд Вишеград, број: КИ 71/96, од 22.08.1996. године.

⁶ Службени извјештај ЦБ Источно Сарајево, број:13-02/ЕС3- /07, од 2007. године.

⁷ Перо (Митар) Бунијевац, ID: 39469, рођен 1963., према Картици несталога лица Пера Бунијевца, датум нестанка се наводи 17.05.1992. године у рејону Дебела Међа, општина Вареш.

⁸ Кривична пријава, ЦСБ Сарајево, број: КИ-6/92, од 17.07.1992. године.

⁹ Службена забиљешка, ЦСБ Сарајево, оперативни радник: Ј.С., од 17.06.1992. године.

исцрпљени, уморни и мокри кренули смо на пут даље. Ништа нас није могло спријечити да не дођемо до циља. Око поноћи стигли смо до мјеста Тарачин До и смјештени у школу у којој је смјештена команда „Хосоваца“. Одморили смо један сат. Надомак тог мјеста налази се мјесто Корита. Ту је договорено са командом нашег штаба Бреза да напад на Чемерно буде изведен 9. јуна ујутру у 4:30 часова (нечитко). Стигли смо у четири часа у село Корита гдје смо добродошли и хумано дочекани. Смјестили смо се у ОШ „Корита“ гдје смо и спавали. Истога дана, 9. јуна, прављени су планови за даље кретање. По самом селу Корита није се смјело кретати да нас не би ко примјетио. Село је истог момента када смо стигли блокирано. Мјештани су донијело доручак, ручак, вечеру. (...) Мјештани су наизмјенично долазили са нама разговарати о свим значајним тачкама на том четничком упоришту Чемерну. Пала је ноћ, онако никаква и кишовита, а почињу договори о даљем кретању. Нашој јединици прикључује се неколико добровољаца цивила из Корита, око двадесетак, којим руководи милиционер...“¹⁰

Тјело једне од жртава непосредно након убиства

Приликом напада на Чемерно убијено је 31 лице српске националности. Неколицина њих била је у саставу ТО Српске Републике БиХ, док су остали били цивили.

Петар Рашевић је био задужен за исхрану припадника ТО Српске Републике БиХ, а он се критичног јутра око четири часа ујутру упутио у кухињу. Тада је срео и Горана Буњеваца који је био мокар и понудио му да се пресвуче. Када је из куће кренуо ка кухињи зачуо је пуцње. Овако су припадници МУП-а Републике Српске 13. јуна 1992. године записали његов опис напада припадника тзв. ТО БиХ на Чемерно: „Одмах је утрчао у своју кућу и разбудио укућане, а затим пробудио

укућане двију сусједних кућа. У то вријеме је видио да непријатељ долази са свих страна, те да је опколио село. У међувремену су му се придружили Момир Буњевац, Секула Гаврић, Буњевац чијег се имена не сјећа, а који је избјегао из Сеоца, као и Лакић чијег се имена такође не сјећа, а који је са Буњевцом дошао из села Сеоца, општина Бреза. Док је са наведенима покушао да се домогне шуме при томе је видио језиве призоре. Навео нам је да је прво ухваћен Здравко Дамјановић, код кога је била радио станица, а одмах затим и Манојло Ђука. У даљем разговору нам наводи да су Здравку Дамјановићу извадили очи, а Манојлу Ђуку су клијештима чупали нокте, да би их потом измасакрирали. Пренио нам је и да су Нову Цвјетковића ухватили и заклали, сестре Ранку Дамјановић и Јадранку (Радинка – примједба аутора) оборили на земљу, педесетак пута изболи

¹⁰ Ратни дневник Османа Бајтаревећа.

бајонетима, а њихову мајку Спасенију заклали поред њих, те да су такође заклали и запалили Љубишу Лазендића, Мира Јанковић и Мира Пантића.“¹¹

Опис напада припадника тзв. ТО БиХ даје и Стјепанија Трифковић: „Дана 10. јуна 1992. године, ујутро око пет часова муслиманска и хрватска војска опколила је село Чемерно и са свих страна извршила оружани напад. Ја сам се у том тренутку налазила у својој кући заједно са мужем. Моја кућа се налазила близу шуме и нападачи јој нису прилазили плашећи се бранилаца села, односно претпостављајући да се они налазе у шуми поред моје куће. Међутим, куршуми нападача ударали су и у моју кућу и улијетали кроз прозоре, па смо муж и ја легли на под кухиње и нисмо смјели нигдје да се крећемо.“¹²

О мукама кроз које је прошао Здравко Дамјановић свједочила је и Стјепанија: „Међу малтретираним лешевима које сам видјела, међу најтеже масакрираним био је Здравко Дамјановић, на коме су се муслиманско-хрватски војници посебно иживљавали, јер су са њега огулили кожу, сјекли га ножем по цијелом тијелу и др.“¹³

На страницама свог ратног дневника, Осман Бајтаревевић овако описује напад на Чемерно: „Група у којој сам се ја налазио имала је задатак да уништи све живо, покретно и непокретно, куће, штале и све што постоји на том мјесту. До кућа смо пришли прикрадајући се шумом, опколили и затим почели дејствовати. Десет до петнаест минута огласили су се рафали и са једне и са друге стране. (...) Паљба је усмјерена према једној кући и том подруму, тако да су се четници предали, а из подрума су изашла два четника средњих година, а затим још један четник, три дјевојке и двије жене старије од 50/60 година. Сви су на лицу мјеста убијени приликом пружања отпора. Напад и акције је даље ишла као да се ништа није догодило, претрес кућа и уништавање. (...)“¹⁴

---

¹¹ Службена забиљешка, ЦСБ Сарајево, оперативни радник: Д.Г., од 13.06.1992. године.

¹² Записник о саслушању свједока Стјепаније Трифковић, Основни суд Бијељина, број: КРИ 26/98, од 21.02.1998. године.

¹³ Исто.

¹⁴ Ратни дневник Османа Бајтаревевића.

Згариште српске куће у Чемерну након напада тзв. ТО БиХ, 10. јуна 1992. године.

У изјави датој Основном суду у Илици, 7. новембра 1995. године, Рашевић је изнио сљедеће свједочанство: „Тог дана муслимани су у селу убили 31 лице, а ја сам лично видио следеће: на мјесту гдје су били топови бранилаца, око 12 чланова посаде ових топова, који нису ни дејствовали, а међу њима сам препознао: Миро Пантић, коме су биле одсјечене уши и масакриран по осталим дијеловима тијела, Гојко Ђурђић, такође масакриран, Радомир Јевтић, Милош Малешевић, Манојло Ђука, а имена осталих тренутно не могу да се сјетим. На удаљености од овог мјеста, од око десет метара, налазила се штала Драгана Дамјановића, која је била запаљена и у њој смо пронашли тијела изгорјелих Браце Мирковића¹⁵ и Љубише Лазендића, док је тијело Мира Јанковића било изгорјело до пола. Недалеко одатле пронашли смо и тијело Нове Цвјетковића, који је био преклан од ува до ува. (...) Пошао сам према својој кући и недалеко од ње, на једној њиви, удаљеној до 100 метара, наишао на лешеве мојих рођака који су били убијени и то: Ђорђо Буњевац, рођен 1936. године, његова жена Ковиљка, рођена 1938. године, њихов син Горан, стар око 25 година, Ђорђов брат Рајко, стар преко 40 година и Стану Рашевић, супругу мог брата Рајка, рођена 1926. године. Одатле смо отишли до куће Милинка Трипковића¹⁶ и у њеној близини пронашли смо лешеве убијених: Милинка Трипковића, старог око 55 година, његовог сина Рајка, старог око 18 година, Милинкову супругу Јању, рођену 1940. године, Милинкову сестру Миросаву, стара око 65 година, Миросавин син Милош (Милан – примједба аутора) Бунјевац, рођен 1955. године, Милошева супруга Славојка и Миросавиног другог сина Ранка Бунјеваца, рођеног 1961. године. Претпостављао сам да је у вријеме убиства ових лица међу њима била и Милинкова ћерка Бранка, али је ту нисмо нашли. Прије нас на ово мјесто су наишли старац Милош Трипковић и

¹⁵ Мисли се на Станоја Мирковића.

¹⁶ Рашевић је погрешно наводио презимена, па је умјесто Трифковић говорио Трипковић.

његова супруга, испод гомиле лешева пронашли Бранку, која је била тешко рањена и однијели је у оближњу пећину.“¹⁷

Кућа са подрумом, из кога је, како наводи Бајтаревић, изашло осам мушкараца и жена, а које су одмах при изласку муслимански војници ликвидирали, припадала је Милинку Трифковићу. Једина

Бранка Трифковић даје изјаву за медије неколико дана након што је преживјела масакр у Чемерну

која је преживјела овај масакр била је кћерка Милинка, Бранка Трифковић, а она овако описује шта се тада десило: „Дана 10. јуна 1992. године, ујутру између 6 и 6:30 часова, припадници муслиманско-хрватских оружаних снага опколили су из три правца село Чемерно. Упали су у село и опколили моју кућу која се налазила у центру села. Пред кућом се налазило пет до шест униформисаних и наоружаних муслиманско-хрватских војника. Међу њима сам препознала једног муслимана старог око 32 године, из села Корита, са презименом Спахић. (...) Они су нас позвали да изађемо из куће. Први је из куће истрчао

мој брат Бранко, односно он је из куће истрчао у тренутку када је почела пуцњава у селу, а приликом бјекства био је лакше рањен. На позив напријед наведених муслимана и Хрвата који су се налазили испред куће почели смо једно по једно да излазимо, међутим, како је ко излазио из куће они су пуцали на њега из непосредне близине. Напомињем да су се поред чланова моје породице у кући у том тренутку затекли и моја тетка Миросава Буњевац, њени синови Милош и Ранко и Милошева супруга Славојка. Из куће је на наведени позив прво изашао мој рођак Милош Буњевац у кога су муслимани и Хрвати пуцали и он је пао смртно погођен пред кућом, затим је изашао његов брат Ранко у кога су такође пуцали и који је пао, затим мој брат Рајко који је пао тешко рањен, затим сам изашла ја и када су пуцали у мене била сам погођена рафалом у ноге, па сам пала у непосредној близини брата Рајка. Иза мене су појединачно излазиле тетка Миросава, мајка и Милошева супруга Славојка, који су такође пали смртно погођени рафалима. У међувремену, мој отац је успио да побјегне од куће и недалеко од ње био је ухваћен од муслимана и хрвата који су га, како сам чула, удавили. Лежала сам близу свог брата Рајка и трудила се да не дајем знакове живота, наведена група наоружаних војника је после запалила кућу која је била саграђена од дрвета. Убрзо потом пришли су нам да провјере да ли је неко остао жив и када су видјели да је мој брат Рајко тешко рањен, један од њих пуцао је у њега и дотукао га. Ја сам лежала бочно. Један од ових војника пришао ми је, окренуо ме на леђа и пошто је вјероватно помислио да сам мртва, заједно са осталима, удаљили су се са тог мјеста. Док сам лежала непомично, чула сам како ови војници прилазе и другим кућама у селу и позивају: 'Изађите четници', а затим се чула пуцњава, па претпостављам да су убијали све оне који су се одазивали на

¹⁷ Записник о саслушању свједока Петра Рашевића, Основни суд Илиџа, број: КРИ 66/94, од 07.11.1995. године.

позив. Не знам колико сам лежала на том мјесту, када је наишао мој тетак Аћим Буњевац и одвео ме на стијену испод куће гдје сам провела читав дан, све док није дошла наша војска и пружила ми прву помоћ. Била сам погођена у обе ноге са десет метака. Лијечила сам се на Палама.“¹⁸

Стјепанија Трифковић, такође, описује шта се дешавало испред куће Милинка Трифковића: „На удаљености од моје куће око 150 метара, налазила се кућа Милинка Трифковића, рођака мог мужа. Чула сам како су муслимански и хрватски војници пришли Милинковој кући и како вичу Милинку и осталима да изађу из куће, пријетећи да ће их запалити. Затим сам чула: „Кољи и дави, не остављај ни пиле!“¹⁹

Према свједочењу Петра Рашевића, које је у више наврата поновио, Милинка Трифковића је убио његов кум: „...чуо је глас Милинка Трифковића, који је молио некога, при томе говорећи: „Немој, куме, молим те“. Рекао је да му је познато да погинули Милинко Трифковић има кума муслимана по имену Нијаз из села Корита.“²⁰

Петар је ово испричао и преживјелој кћерки Милинка, Бранки, а она је потврдила да „њен отац има кума Нусрета Бешлију који станује у селу Корита, односно у непосредној близини села Чемерно“.²¹

Велику трагедију проживјела је и Вила Дачић. Наиме, до избијања ратних дешавања, она је са породицом живјела у селу Недимовића у општини Какањ. Пошто је село са свих страна окружено муслиманским селима, оно се нашло у блокади уз константне пријетње, као и насумична хапшења појединих Срба које су потом одводили у КП Дом у Зеницу. Вила је 29. маја 1992. године напустила Недимовиће, као и већина жена и дјеце. Међутим, њени родитељи су живјели у селу Дубравине, општина Вареш, а то село је било већински муслиманско. Вила овако описује шта се десило са њеним родитељима: „Моји су родитељи остали у селу до 10. јуна 1992. године, а тада су покушали да бјеже у правцу села Чемерно, општина Илијаш, међутим, тамо их је сачекала муслиманска војска и тамо их поубијала. Заправо, муслиманска војска је опколила село Чемерно и убиле 32 Срба. (...) Муслиманска војска је убила мог оца Ђорђа Буњевца. (...) Истом приликом убијена је и моја мајка Ковиљка Буњевац. (...) Муслиманска војска убила је и мог брата Горана Буњевца. (...) Истом приликом муслиманска војска убила је и мог стрица Рајка Буњевца.“²²

Миливоју Ери је убијена супруга која је била трудна, а он је одмах по сазнању за напад на Чемерно кренуо са својом јединицом. По доласку у Чемерно, овако описује шта је видио: „На једној пољани, око 50 метара далеко од куће родитеља, нашао сам убијене моју супругу, њеног брата, сестру и мајку. Мојој супрузи Ранки Биле су ископане очи, највјероватније ножем, и одсјечене

---

¹⁸ Записник о саслушању свједока Бранке Трифковић, Основни суд Зворник, број: КРИ 226/96, од 14.12.1996. године.

¹⁹ Записник о саслушању свједока Стјепаније Трифковић, Основни суд Бијељина, број: КРИ 26/98, од 21.02.1998. године.

²⁰ Службена забиљешка, ЦСБ Сарајево, оперативни радник: Д.Г., од 13.06.1992. године.

²¹ Службена забиљешка, СЈБ Пале, од 02.07.1992. године.

²² Записник о саслушању свједока Виле Дачић, Основни суд Бања Лука, број: КРИ – 373/95, од 31.10.1995. године.

Тијела убијених у Чемерну недуго након убиства.

дојке, а по врату су се видјели трагови клања. Исто тако сам видио ране нанијете из ватреног оружја рафалном паљбом тако да претпостављам да је прво мучена, па заклана, па пуцали метком. Њена мајка Спаса је избодена ножем и то на више мјеста, а и у њу је пуцано рафалом.²³

Након покоља становништва села Чемерно, припадници тзв. ТО БиХ су се посветили уништењу топова који су се ту налазили, али је, на њихово изненађење, дошло и до сукоба са

преосталим припадницима ТО Српске Републике БиХ. У том сукобу припадници тзв. ТО БиХ имали су и губитке. Осман Бајтаревевић је то овако описао: „Наша акција се приближавала крају, повлачење према топовима и збрињавање рањених и погинулих. Прилаз топовима и помоћ колегама који су већ ослободили топове, поубијали посаду и људство које се налазило ту у близини. Разношење експлозива испод топова било је убрзано. Када је све сређено за дизање у ваздух, тражен је кабал и справа, кључ машина за окидање. Приликом напада и дејства силних рафала, момак који је задужен за кабал, побјегао је са каблом (котуром) и још једним добровољцем ТО Какња, тачније из Папратнице, по имену Мевлудин Бркић. Момак који је побјегао са котуром је из села Корита по имену... Обојица територијалаца су нам задали доста муке на самој стијени гдје су лоцирани топови. Када је требало све дићи у ваздух кабла није било. Један топ је гурнут низ стијену двадесетак метара, а остала три су намјештена да се запале, у међувремену огласио се рафал у штали гдје се налазио још један четник. Уласком у шталу изгубио је живот Рахман Ковач, рођен у Брњици, а настањен у Какњу, отац шесторо дјеце. Узимањем рањеног из штале изгубио је живот припадник ТО Бреза по имену Нуне, којег нико није могао изнијети из штале гдје се налазио прикривени четник. Недалеко од штале смртно је страдао милиционер из Корита. Прикривеног четника смо примјетили на горњем дијелу штале гдје је и убијен, а штала запаљена, у којој је остао и припадник ТО Бреза Нуне. У истој штали су се налазиле гранате од топова и доста муниције која је почела да гори. Погинули се није могао извући јер је пријетила опасност од експлозије. Након тога, топови су запаљени и експлодирани.“²⁴

Након извршеног злочина припадници тзв. ТО БиХ су се повукли према Махмутовића Ријечи. Одушевљење овом акцијом нису крили становници муслиманских села око Чемерна: „Са Чемерна након уништења и спаљивања задњи су стигли територијалци добровољци из Папратнице који су снијели погинулог милиционера из Корита. Сви су стигли око десет часова у Махмутовић Ријеку гдје су нас почастили цигарама, храном и кафом. (...) До села Махмутовић Ријека све до Јозине

²³ Записник о саслушању свједока Миливоја Ере, Основни суд Вишеград, број: КИ 71/96, од 22.08.1996. године.

²⁴ Ратни дневник Османа Бајтаревевића

куће превезени смо камионом, те смо се поздравили са домаћином, даљим путем према селу Сливно до брда Влахиње гдје су лоцирани шатори ТО Бреза. Код шатора су нас дочекали са весељем и печеном јагњетином. Након краћег одмора, кренули смо камионом до Брезе. Сви су нам честитали на добро обављеном задатку. После одржаног говора Ђемала Анђића добили смо одмор за Бајрам. Око три сата сјели смо у аутобус и кренули кући преко села Прхиње, Високо, Какањ, борци из Папратнице стигли су кући око 17 часова и дочекани са много радости. Приликом проласка кроз село пуцало се из оружја, знак да смо стигли живи и здрави и у истом броју.“²⁵

Занимљиво је навести и то да је командир јединице која је извршила злочин у Чемерну био похваљен за успјешно спроведену акцију, а као награду добио је револвер „колт“.²⁶

Према извјештају Службе националне безбједности РО Вогошћа и Илијаш²⁷ исти они извршиоци масакра у Чемерну су у више наврата правили засједне возилима која су се кретала путем Семизовац-Олово, као и возилима на релацији Средње-Висојевица.

Као што је већ наведено, након напада на Чемерно, припадници Војске Српске Републике БиХ долазе у само село. Због стратешке важности које је само село имало, припадници тзв. Армије БиХ, недуго након злочина крећу у нови напад. „Дана 24. јула 1992. године, од стране муслимана извршен је напад на Чемерно, Чемерницу и Караулу. Напад на сва три засеока био је у исто вријеме. У овом оружаном сукобу на нашој страни није било губитака ни рањених.“²⁸

Посмртни остаци жртава злочина у Чемерну ексхумирани су 1999. године. Идентификација тијела је рађена у временском опсегу од 18. јуна до 23. јула 1999. године.

Ексхумација тијела из масовне гробнице на православном гробљу Куносићи, Округлица, општина Вареш, 15. јуна 1999. године

²⁵ Ратни дневник Османа Бајтаревића

²⁶ СНБ РО Вогошћа и Илијаш, Радио Илијаш, број: 37/92., од 25.08.1992. године.

²⁷ СНБ РО Вогошћа и Илијаш, Радио Илијаш, број: 37/92., од 25.08.1992. године.

²⁸ Службена забиљешка, СНБ РО Вогошћа и Илијаш, од 03.08.1992. године.

Након злочина у Чемерну оно постаје пусто село. Једини траг да се ту некада живјело јесте старо православно гробље и остаци уништених кућа, који су зарасли у коров. Памћење на злочин у Чемерну чува и споменик који су подигле породице страдалих. Споменик је имао и својеврсну цензуру када је на захтјев локалних власти Илијаша натпис „жртве ратног злочина“ промијењен у „жртве ратног збивања“.²⁹ Поред тога, споменик је 2009. године био оштећен. Према процјени МУП-а Кантона Сарајево, са споменика је пао крст, а као узрок пада наводи се природни фактор, тј. од утицаја јаких вјетрова.³⁰

Споменик у Чемерну на коме је видљива промјена натписа и да нема крста

Остаци уништених и запустјелих српских кућа у Чемерну

²⁹ Више на: <https://lat.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=300832> , посјећено 27.01.2021. године.

³⁰ Информација, ПС Илијаш, број: 02/3-5-1-04-1966/09, од 27.05.2009. године.

ЖРТВЕ

Према подацима Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица током напада на Чемерно, 10. јуна 1992. године, смртно је страдало 30 лица српске националности.

Табела Смртно страдали српски цивили и припадници Територијалне одбране у Чемерну 10. јуна 1992. године

РБ	ID ³¹	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
1.	16231	Бунијевац ³²	Аћим	Милан	1953.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.06.1999. године.
2.	16230	Бунијевац ³³	Ристо	Миросава	1924.	10.06.1992.	Водила се као нестала. Идентификована у Лукавици, 18.06.1999. године.
3.	13763	Бунијевац ³⁴	Аћим	Ранко	1960.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.06.1999. године.
4.	1614	Бунијевац ³⁵	Богдан	Славојка	1959.	10.06.1992.	Водила се као нестала. Идентификована у Лукавици, 18.06.1999. године.
5.	13758	Буњевац	Ђорђе	Горан	1965.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.06.1999. године.
6.	13765	Буњевац	Јован	Ђорђе	1935.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.06.1999. године.
7.	13759	Буњевац	Лазар	Ковиљка	1936.	10.06.1992.	Водила се као нестала. Идентификована у Лукавици, 18.06.1999. године.

³¹ ID представља број под којим се жртва налази у електронској бази Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица.

³² Исто.

³³ Исто.

³⁴ Исто.

³⁵ Према изјави блиског сродника страдалих презиме жртве је Бунијевац, док је према расположивој документацији презиме Буњевац.

РБ	ID ³¹	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
8.	13761	Буњевац	Јован	Рајко	1948.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.06.1999. године.
9.	13792	Дамјановић	Вукашин	Здравко	1965.	10.06.1992.	Звјерски мучен те убијен исти дан. Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.06.1999. године.
10.	12040	Дамјановић	Милан	Радинка	1960.	10.06.1992.	Убијена заједно са мајком Спасенијом и сестром Ранком, а измасакрирана је била по цијелом тијелу. Жртва је прије убиства силована. Водила се као нестала. Идентификована у Лукавици, 18.06.1999. године.
11.	12046	Дамјановић	Милан	Ранка	1963.	10.06.1992.	Убијена заједно са мајком Спасенијом и сестром Радинком, а измасакрирана је била по цијелом тијелу. Жртва је прије убиства силована. Водила се као нестала. Идентификована у Лукавици, 18.06.1999. године.
12.	12039	Дамјановић	Неђо	Спасенија	1940.	10.06.1992.	Убијена заједно са кћеркама Ранком и Радинком, а измасакрирана је била по цијелом тијелу. Водила се као нестала. Идентификована у Лукавици, 18.06.1999. године.
13.	15564	Дамјановић	Младен	Стака	1935.	10.06.1992.	Убијена у близини свог села док се бранила ловачком пушком. Водила се као нестала. Идентификована у Лукавици, 18.06.1999. године.

РБ	ID ³¹	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
14.	12332	Ђука	Боривоје	Манојло	1973.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.07.1999. године.
15.	10375	Ђурђић	Ново	Гојко	1952.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.07.1999. године.
16.	12330	Јанковић	Самојко	Мирослав	1966.	10.06.1992.	Заклан. Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.06.1999. године.
17.	15773	Јанковић	Томислав	Сретен	1965.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.07.1999. године.
18.	14145	Јевтић	Радован	Радомир	1957.	10.06.1997.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.07.1999. године.
19.	870	Капетановић	Михајло	Светозар	1941.	10.06.1992.	Убијен, а потом запаљен. Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.06.1999. године.
20.	24314	Лазендић	Радоја	Љубиша	1971.	10.06.1992.	Заклан, а потом запаљен.
21.	483	Малешевић	Душан	Жарко	1957.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.07.1999. године.
22.	476	Малешевић	Милош	Милован	1964.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.07.1999. године.
23.	469	Мирковић	Јован	Станоје	1968.	10.06.1992.	Погинуо штитећи одступницу другима. Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици,

РБ	ID ³¹	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
							18.07.1999. године.
24.	10602	Мичић	Слободан	Недељко	1967.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.07.1999. године.
25.	14584	Пантић	Милан	Миро	1967.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован 23.06.1999. године.
26.	15942	Рашевић	Симо	Стана	1925.	10.06.1992.	
27.	12214	Трифковић	Душан	Јања	1943.	10.06.1992.	Водила се као нестала. Идентификована у Лукавици, 18.06.1999. године.
28.	12334	Трифковић	Ристо	Милинко	1932.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.06.1999. године.
29.	12333	Трифковић	Милинко	Рајко	1975.	10.06.1992.	Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.06.1999. године.
30.	12425	Цвјетковић	Неђо	Новко	1938.	10.06.1992.	Масакиран толико да је препознат само по одјећи. Водио се као нестало. Идентификован у Лукавици, 18.06.1999. године.

Славојка Бунјевац

Ранко Бунјевац

Миросава Бунјевац

Милан Бунјевац

Ђорђо Буњевац

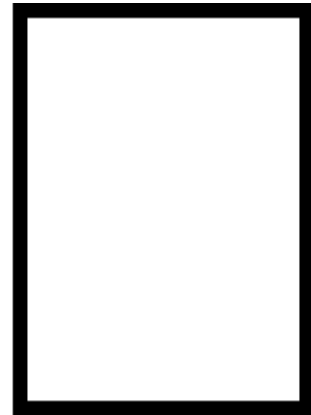
Горан Буњевац

Ковиљка Буњевац

Рајко Буњевац

Спасенија Дамјановић

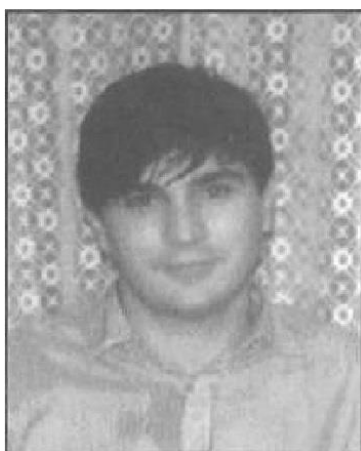
Радинка Дамјановић

Ранка Дамјановић

Стака Дамјановић

Здравко Дамјановић

Манојло Бука

Гојко Бурђић

Сретен Јанковић

Мирослав Јанковић

Радомир Јевтић

Светозар Капетановић

Љубиша Лазендић

Милован Малешевић

Жарко Малешевић

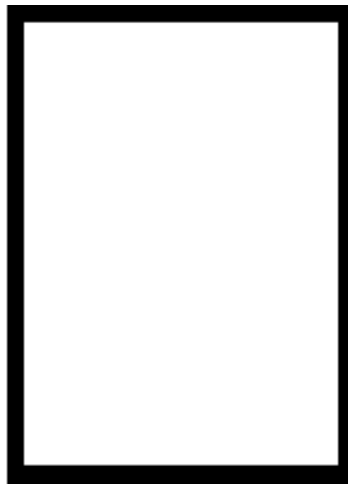
Недељко Мичић

Станоје Мирковић

Миро Панчић

Стана Рашевић

Јања Трифковић

Милинко Трифковић

Рајко Трифковић

Новко Цвјетковић

Према подацима Центра, приликом напада на Чемерно, 10. јуна 1992. године, рањена су четири лица.

Табела Рањена лица српске националности у Чемерну, 10. јуна 1992. године

РБ	ID ³⁶	Презиме	Име оца	Име	Година рођења	Датум страдања	Напомена
1.	61182	Горанчић		Милош		10.06.1992.	
2.	40681	Обрадовић	Мирко	Ненад	1966.	10.06.1992.	
3.	40679	Трифковић	Милинко	Бранка	1965.	10.06.1992.	
4.	40680	Трифковић	Милинко	Бранко	1969.	10.06.1992.	

НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ВОЈНЕ ФОРМАЦИЈЕ КОЈЕ СУ УЧЕСТВОВАЛЕ У НАПАДУ

У нападу на Чемерно, 10. јуна 1992. године, учествовале су јединице тзв. ТО БиХ из Брезе, Какња, Високог и Илијаша. Поред њих, у акцији су активно учествовали и муслимани из сусједних села Корита, Округлице и Махмутовић Ријеке. Штавише, они су били водичи и усмјеравали напад муслиманско-хрватских снага.

ПРАВОСУДНИ ПРОЦЕСИ

МУП Републике Српске је поднио више кривичних пријава за злочин над цивилним становништвом и припадницима ТО Српске Републике БиХ.

---

³⁶ Исто.

Суд БиХ је у јануару 2018. године потврдио оптужницу Тужилаштва БиХ против 11 лица која су оптужена за ратни злочин почињен 10. јуна 1992. године у Чемерном. Оптужени су: Хаџић Џемал, Турудић Теуфик, Смола Џемал, Сикира Сенад, Сикира Бејамин, Сикира Харис, Дурак Енес, Бешлија Мирсад, Бешлија Нусрет, Бешлија Мирзет и Спахић Хамдија. У априлу исте године, Суд БиХ је потврдио и оптужницу против Ганић Нехруа, а овај предмет је спојен са претходно наведеним. Поступак је у току.